

Verksamhetsplan för lokalt folkhälsoarbete och social hållbarhet 2021

Kommunstyrelsens förvaltning
Alingsås kommun

Typ av styrdokument: Verksamhetsplan

Beslutande instans: KS

Datum för beslut: ÅÅÅÅ-MM-DD

Diarienummer: XXXXXXXXX

Gäller för: 1 januari 2021

Giltighetstid: 31 december 2021

Revideras senast: november 2021

Dokumentansvarig: Charlott Klug

1 Verksamhetsplan för folkhälsa och social hållbarhet

Västra hälso- och sjukvårdsnämnden (HSNV) har samverkansavtal med varje kommun inom sitt geografiska område gällande gemensamma folkhälsoinsatser. Avsikten med avtalet är att underlätta det tvärssektoriella samarbetet för att få ett bättre resursutnyttjande och större genomslagskraft. Arbetet med folkhälsa och social hållbarhet ska bedrivas strategiskt, systematiskt och målinriktat i syfte att förbättra befolkningens levnadsvillkor och hälsa samt utjämna skillnader i hälsa. Arbetet ska omfatta hälsofrämjande och förebyggande samt generella och riktade insatser. Arbetet ska bygga på långsiktighet och utgå från befolkningens behov

En verksamhetsplan med budget och insatser ska tas fram årligen. Den ska innehålla en beskrivning av prioriteringar kring vilken/vilka målgrupper som i kommunen är i störst behov av insatser. Den årliga verksamhetsplanen för folkhälsa och social hållbarhet, ska utgå från den långsiktiga planen/Budgeten som gäller för kommunen. Den årliga verksamhetsplanen ska efter fastställande skickas till kommunstyrelsen för kännedom. Innan planen översändes till kommunstyrelsen ska utsedda representanter för kommunen och HNSV ha diskuterat och ställt sig bakom planen.

1.1 Utgångspunkter för samverkansavtal och verksamhetsplan

Internationella och nationella styrande dokument anger riktning för det gemensamma folkhälso- och sociala hållbarhetsarbetet tillsammans med regionala och kommunala styrande dokument. Dessa utgör grunden för prioriteringar och insatser inom samverkansavtalet.

Internationella och nationella styrande dokument vilka anger riktningen för folkhälsoarbetet

Det övergripande nationella folkhälsomålet *"att skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation"*.

FN:s Agenda 2030 med 17 Globala mål för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling och agendans grundläggande princip om att alla ska inkluderas och ingen lämnas utanför.

Regionala/kommunala styrande dokument och uppdrag som ligger till grund för prioriteringar och insatser

- Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021 – 2030
- Västra Götalandsregionens budget
- Västra hälso- och sjukvårdsnämndens mål- och inriktningsdokument

- Alingsåskommuns budget för 2020-2022
- Alingsås vision 2040

1.1.1 Kommunens nuläge

Under 2020 påbörjades en övergripande kartläggning av folkhälsan i Alingsås kommun¹. Alingsås kan ses som en kommun med jämförelsevis god folkhälsa. Dock bygger resultatet på statistik som togs fram före Coronapandemin. Covid-19 har klassats som en samhällsfarlig sjukdom och förebyggande åtgärder har satts in nationellt för att begränsa smittspridningen. Sannolikt kommer de negativa konsekvenserna av Covid-19 att drabba olika grupper av befolkningen olika hårt även i Alingsås,

¹ Kartläggningen bygger på statistik från Hälsa på lika villkor 2019, Lupp 2017, CAN 2019, drogvaneundersökningen 2019/2020, trygghetsundersökningen 2019, Statistiska centralbyrån (SCB), databasen Kolada, Öppna jämförelser 2019 med mera. Representanter från förvaltningarna har även gett sina inspel. Resultatet analyserades sen ur ett folkhälsoperspektiv.

eftersom grupper som lever under utsatta sociala och ekonomiska förhållanden löper högre hälsorisker än andra. En tydlig riskgrupp är äldre, som rekommenderats att isolera sig i största möjliga utsträckning för att undvika att bli smittade. Den nya situationen kan komma att leda till att många känner sig ensamma, vilket i sin tur kan leda till psykisk och fysisk ohälsa, något måste beaktas och försöka förebyggas under kommande år.

De trender som syns nationellt och som även ses i Alingsås är:

- Det finns ungdomar som *inte* håller med om att cannabis ska vara olagligt. Den drogliberala trenden är oroväckande, i Alingsås liksom i riket.
- Alingsås har en ökad andel långtidssjukskrivna med psykisk sjukdom och syndrom samt beteendestörningar.
- Ungdomar rör sig överlag för lite och slutar med fysisk aktivitet inom föreningslivet tidigare än förut.

Jämfört med regionen:

- Alingsås har en något högre andel personer som använder tobak dagligen än regionsnittet.
- Alingsås har en något högre andel personer med övervikt och fetma än regionsnittet.

Signaler från verksamheterna:

- Psykisk ohälsa finns i Alingsås och även män mår dåligt i alla ålderskategorier, fast de sällan utmärker sig i statistiken, då flickor/kvinnor ofta skattar sin hälsa lägre än män.
- Alingsås har områden som är socialt utsatta. I tider av nedskärningar riskerar dessa områden och människorna som lever där, att bli ännu mer utsatta.
- Våld i nära relation förekommer i alla ålderskategorier och samhällsskikt.
- Många äldre och många anhöriga till kroniskt sjuka lider av psykisk ohälsa. Oro finns att detta kommer att öka i och med Coronapandemin.
- Redan utsatta grupper riskerar att fara ännu mer illa under och efter Coronapandemin.

I Alingsås, i likhet med de flesta andra kommuner, finns det skillnader i hälsa. I det förebyggande och främjande arbetet är det därför av högsta vikt att arbeta för att utjämna dessa skillnader. Under 2021-2024 kommer folkhälsoarbetets fokus ligga på följande övergripande områden:

- **Social inkludering**
De socioekonomiska klyftorna och boendesegregationen ökar och enligt regional statistik, finns det finns invånare som inte känner sig inkluderade i samhället. Arbeta för att minska skillnader i livsvillkor och hälsa samt uppnå jämlikhet.
- **Fullföljda studier**
Även om Alingsås statistiskt sett ligger bra till, jämfört med regionen, finns det barn och unga som lämnar grundskola och gymnasiet utan godkända betyg. Arbeta för fullföljda studier.
- **Psykisk hälsa/ohälsa**
Det finns både unga och äldre som lider av psykisk ohälsa. Troligt är att detta kommer att öka i och med Coronapandemin. Arbeta för att möjliggöra alla människors lika rätt till värdighet, inflytande, delaktighet och inkludering i samhället.

2 Styrning och ledning

Denna verksamhetsplan syftar till att stärka upp och stötta arbetet med att nå kommunens budgetmål. Folkhälsoarbetet är tvärsektorielt och berör därför alla strategiska områden som kommunfullmäktige har beslutat. För att utveckla arbetet med styrning och ledning utifrån avtalet mellan Alingsås kommun och Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN), struktureras folkhälsoarbetet enligt följande:

Styrgrupp – politisk förankring

Det finns en styrgrupp för folkhälsoarbetet som utgörs av kommunens och regionens gemensamma presidium. Kommunen och HSN:s presidieträffar utgör det organ som diskuterar och kommer överens om verksamhetsplan för nästkommande års prioriterade områden med åtgärder och budget inom ramen för avtalet. Även uppföljning av verksamhetsplan ska redovisas för presidiet. Presidierna möts två gånger per år. Folkhälsa och social hållbarhet är en stående punkt på dagordningen. Folkhälsostrategen deltar på dessa möten, enligt samverkansavtal mellan HSN och Alingsås kommun.

Ledningsgrupp – strategisk förankring

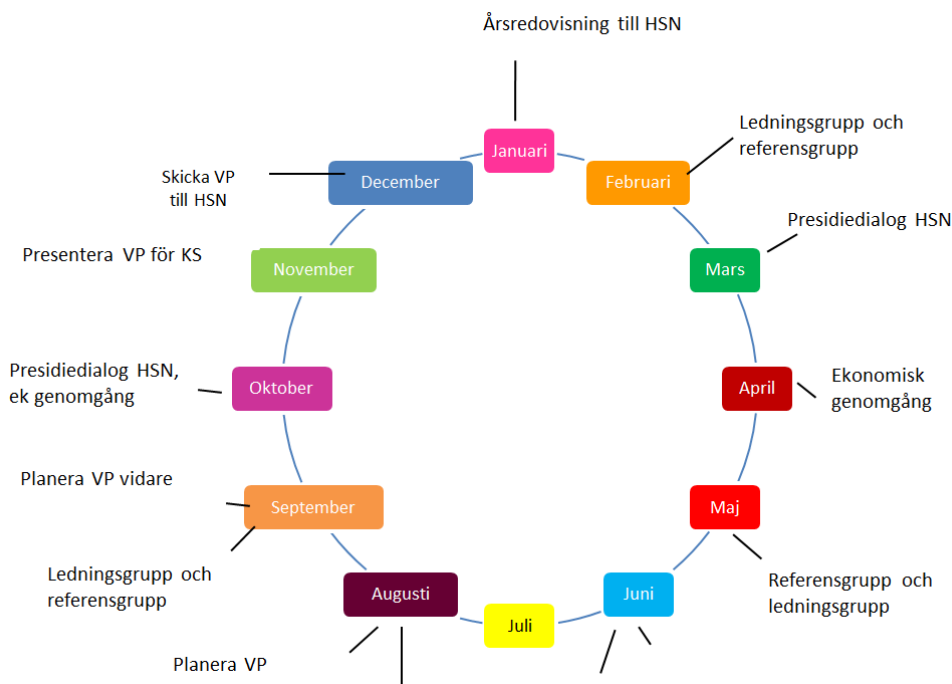
Kommunledningsgruppen är ledningsgrupp för folkhälsoarbetet. Folkhälsostrateg ska ha kontinuerlig dialog med ledningsgruppen 2-4 ggr/år för in- och avrapportering. Folkhälsostrateg initierar dialogen.

Referensgrupp

För att folkhälsoarbetet ska få en förvaltningsövergripande struktur finns det en referensgrupp. I denna grupp ska folkhälsofrågor och frågor om mänskliga rättigheter lyftas.

Referensgruppen består av personer som utsetts av förvaltningscheferna och en representant från varje förvaltning bör delta. Representanterna är väl insatta i förvaltnings mål och ha en övergripande kunskap om förvaltningens uppdrag, för att kunna se helheten i hur detta ska knytas ihop med folkhälsa, social hållbarhet och mänskliga rättigheter. Referensgruppen bidrar med kompetens, men också med förslag på aktiviteter som leder mot övergripande mål. Gruppmedlemmarna träffas 2-4 gånger om år och kan även kommunicera mellan möten för att lyfta gemensamma och aktuella frågor. Vid behov kan arbetsgrupper bildas.

För att utveckla och hålla samman arbetet med folkhälsa/social hållbarhet med planeringsprocessen för den kommunala planerings- och budgetprocessen bör arbetet löpa enligt nedanstående årshjul.

Folkhälsostrategen är stödfunktion när det gäller kunskapshöjande insatser kring folkhälsofrågor till Alingsås kommuns förtroendevalda, styrelser, chefer och medarbetare.

2.1 Gemensam budget för lokalt folkhälsoarbetet

Samverkansavtalet för folkhälsa och social hållbarhet är 50/50-finansierade. Insatser som genomförs inom avtalet och finansieras med gemensamma medel ska finnas med i verksamhetsplan och budget. Verksamhetsplanen följs upp i årsredovisningen.

3. Prioriteringar och mål för folkhälsa och social hållbarhet 2021

Målområde: Social inkludering

Insats	Mål med insats	Relation till långsiktiga kommunala och regionala mål	Ansvar	Hur planeras insatsen att följas upp?
Ökad samverkan inom fysisk planering för att beakta folkhälsan i en tidig fas när ett område planeras	Att motverka segregation och att öka inkluderingen, delaktigheten och inflytandet bland boende i Alingsås kommun Att skapa trygga och säkra miljöer	Att skapa jämlikhet i hälsa I Alingsås finns goda livsmiljöer genom en långsiktig ekologisk, social och ekonomisk hållbar utveckling Alingsås ska utvecklas genom ett hållbart samhällsbyggande med bevarad natur och kulturmiljö Mål 3, 5 och 11 i Agenda 2030	KS Tillväxt- och Säkerhetsenhet, Samhällsbyggnad	Nulägesanalys, antal anmälda brott, trygghetsundersökning 2021
Social översiktsplan Kartläggning av nuläget i kommunens socialt utsatta områden	Att skapa en aktuell lägesbild över socialt utsatta områden i kommunen	Att skapa jämlikhet i hälsa I Alingsås finns goda livsmiljöer genom en långsiktig ekologisk, social och ekonomisk hållbar utveckling Alingsås ska utvecklas genom ett hållbart samhällsbyggande med bevarad	KS Tillväxt- och Säkerhetsenhet Samhällsbyggnad	Jämföra regelbundna nulägesanalyser för att analysera skillnader

		natur och kulturmiljö Mål 3, 5 och 11 i Agenda 2030		
Genomföra insatser för att motverka rekrytering till kriminella gäng/extremism	Att motverka ungas rekrytering och lockelse till kriminella gäng/extremism	I Alingsås är det tryggt, säkert och välkomnande Mål 3, 5 och 11 i Agenda 2030	KS, Socialtjänst, Barn- och ungdom, Kultur- och utbildning, Samhällsbyggnad	Genomförda insatser enligt kommunens riktlinjer mot våldsbejakande extremism

Målområde: Fullföljda studier

Insats	Mål med insats	Relation till långsiktiga kommunala och regionala mål	Ansvar	Hur planeras insatsen att följas upp?
Arbeta för att stärka barns och ungas möjligheter till en bra start i livet	Att fler ska lämna grundskolan med fullgoda betyg	Att skapa jämlikhet i hälsa Alingsås barn och elever erbjuds en av landets bästa utbildningar Verka för fullföljda studier Mål 3, 4 5 och 10 i Agenda 2030	Barn- och ungdom, Kultur- och utbildning, KS	Statistik över fullföljda studier
Arbeta för trygghet och säker sexualitet, mot mobbning och kränkande särbehandling	Att fler unga ska känna sig trygga i skolan och på sin fritid	Att skapa jämlikhet i hälsa Alingsås barn och elever erbjuds en av landets bästa utbildningar Verka för fullföljda studier Mål 3, 4 och 5 i Agenda 2030	Barn- och ungdom, Kultur- och utbildning, KS	GR-enkäten, elevhälsosamtal, elevhälsoenkät

Målområde: Psykisk hälsa/ohälsa

Insats	Mål med insats	Relation till långsiktiga kommunala och regionala mål	Ansvar	Hur planeras insatsen att följas upp?
Genomföra en utbildningssatsning inom demokrati för ungdomsfullmäktige och andra ungdomar under 2021 i syfte att stärka barn och ungas intresse och kunskap inom demokrati-/MR- och folkhälsofrågor.	Att stärka barn och ungas självkänsla och möjlighet att påverka i sina demokratiska rättigheter i sin vardag	Att skapa jämlikhet i hälsa Alingsås växer genom att stärka och uppmuntra arbetsliv, näringsliv och föreningsliv Alingsås barn och elever erbjuds en av landets bästa utbildningar Verka för fullföljda studier Mål 3, 4 och 5 i Agenda 2030	KS, Kultur och utbildning	Intervjuer/utvärdering med berörda ungdomar
Att arbeta med "post-Covid-19-insatser"	Att analysera om Covid-19 påverkat den psykiska hälsan hos unga och äldre i Alingsås och i så fall hur	Att skapa jämlikhet i hälsa Mål 3 och 5 i Agenda 2030	KS, Vård- och omsorg, Barn- och ungdom, Kultur- och utbildning	Mäts med statistik Hälsa på lika villkor, GR-enkäten, elevhälsosamtal, elevhälsoenkät
Utveckla arbetet med suicidprevention	Att uppmärksam-samma och förebygga självmord	Att skapa jämlikhet i hälsa	KS, Vård- och omsorg, Barn- och ungdom, Kultur- och utbildning	Mäts med statistik

Budget 2021	HSN	Kommun	Annan medfinansier
EV överflyttade medel från föregående år			
Folkhälsotjänst (lön inkl. lönebikostnader)	339 800	339 800	
Omkostnader (admin, kostnader resor, kurser, osv)		50 000	
Planerade folkhälso- /socialhållbarhetsinsatser			
Målområde			
Social inkludering	220 066	203 400	
Fullföljda studier	220 066	203 400	
Psykisk hälsa/ohälsa	220 066	203 400	
Totalt :	1000 000	1000 000	